

*Пасарюк І. Р.
студентка IV курсу,
спеціальності 053 «Психологія»
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім.
акад. С. Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Михальчук Ю. О.
к. психол. н., доцент,
завідувач кафедри психології
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім.
акад. С. Дем'янчука»*

ПІДГОТОВКА ДОШКІЛЬНЯТ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Підготовка дитини до школи є однією з найважливіших задач навчання і виховання дітей дошкільного віку, її рішення в єдності з іншими завданнями дошкільної освіти дозволяє забезпечити цілісний гармонійний розвиток дітей цього віку.

Підготовка дітей до навчання в школі починається задовго до вступу до школи і здійснюється на заняттях в дитячому саду на основі звичних для дитини видів діяльності: гри, малювання, конструювання та ін.

Проблемами підготовки дитини до навчання займалися такі науковці, як Л. Божович – автор моделі особистісно-розвивального навчання, Л. Венгер – розробник теорії формування пізнавальних здібностей (сенсорних й інтелектуальних), Д. Ельконін – дослідник системи розвивального навчання. Особливе місце проблема підготовки дітей до навчання займає у творчій спадщині В. Сухомлинського [9; 10].

Значний внесок у дослідження даної проблеми вніс Л. С. Виготський. Він вважав, що саме в дошкільний період формуються передумови для навчання в школі: уявлення про число, про кількість, природу і суспільство, в цей період відбувається інтенсивний розвиток психічних функцій: пам'яті, уваги, сприйняття, мислення.

Результатом підготовки є готовність до школи. Ці два терміни пов'язані між собою причинно-наслідковими відносинами: готовність до школи безпосередньо залежить від якості підготовки. Психологи і педагоги виділяють загальну і спеціальну готовність до навчання в школі. Під спеціальною підготовкою розуміється придбання дитиною знань і умінь, які забезпечать йому успішність оволодіння змістом навчання в першому класі школи з основних предметів (математика, читання, письмо, навколишній світ).

У зміст поняття загальна підготовка (і готовність) входить психологічна, морально-вольова, фізична підготовка. Між означеними напрямками підготовки і готовності існує тісний зв'язок. Тому дуже важливо, щоб

педагог добре знав специфіку роботи по кожному напрямку і разом з сім'єю допомагав дитині досягти готовності до школи [1; 2].

Недооцінка необхідності загальної підготовки до школи призводить до формалізації процесу навчання, до зниження уваги до вирішення головного завдання - формування особистості дитини. Нерідкі випадки, коли при хорошій інтелектуальній готовності дитина все ж погано вчиться. Значить, причину слід шукати в дефектах не спеціальна готовності до навчання в школі, а загальної. Перш за все треба, щоб дитина фізично була готова до зміни способу життя і занять. Фізична готовність до школи передбачає: загальне міцне здоров'я, низьку стомлюваність, працездатність, витривалість. Ослаблені діти будуть часто хворіти, швидко втомлюватися, їх працездатність падатиме - все це не може відбитися на якості навчання і стані здоров'я [3; 7]. Тому вже з раннього віку дитини вихователю і батькам слід піклуватися про його здоров'я, формувати витривалість. У змісті соціально-психологічної готовності до школи можна виділити наступні компоненти: готовність до навчання (навчання) і готовність до нового способу життя. Готовність до навчання (навчання) передбачає наявність певного рівня розвитку самостійності. Дослідженнями К. П. Кузовкова, Г. Н. Годін встановлено, що самостійність починає формуватися вже з молодшого дошкільного віку і при уважному ставленні дорослих до цієї проблеми вона може набути характеру досить стійких проявів у різноманітній діяльності. Можливо і формування відповідальності (К. С. Клімова). Старші дошкільнята здатні відповідально ставитися до завдань, які їм пропонує дорослий. Дитина запам'ятовує поставлену перед ним ціль, здатний утримувати її досить довго і виконувати. Для того щоб бути готовим до навчання, дитині треба вміти доводити справу до кінця, долати труднощі, бути дисциплінованим, посидючим. І ці якості, за даними досліджень (Н. А. Стародубова, Д. В. Сергєєва, Р. С. Буре) і практики, успішно формуються до кінця дошкільного віку. Неодмінною характеристикою готовності до навчання служать наявність інтересу до знань (Р. І. Жуковська, Ф. С. Левін-Щиріна, Т. А. Куликова), а також здатність до довільних дій (З. М. Істоміна). Готовність до нового способу життя передбачає вміння встановлювати позитивні взаємини з однолітками (Т. А. Рєпіна, Р. А. Іванкова, Р. Б. Стеркиной), знання норм поведінки і взаємин (В. Г. Нечаєва, Т. І. Поніманська), вміння спілкуватися з дітьми і дорослими (М. І. Лісіна, А. Г. Рузская). Новий спосіб життя зажадає певних особистісних якостей, таких, як чесність, ініціативність, умілість, оптимізм та ін. При встановленні взаємин з однокласниками діти не завжди вміють без конфліктів і образ відстоювати свою точку зору. Ця наука дається дитині нелегко, але, як показують дослідження Е. В. Субботського, Т. І. Поніманської, Л. А. Пеневської, в дошкільному дитинстві можна закласти її фундамент [4; 6; 8]. Перераховані вище характеристики соціальної, морально-вольової готовності формуються поступово в процесі

всього життя дитини від народження до 6 років в сім'ї та дошкільному закладі на заняттях і поза ними.

Перед дитячим садком стоїть одна з найважливіших завдань - активізувати педагогічну взаємодію батьків з дитиною. Не дивлячись на те, що в дитячому садку вихователі допомагають розвивати дитину, батьки не повинні перекладати всю відповідальність за його результати на вихователя, а і самі повинні брати активну участь в освітньому процесі.

Кожен з батьків, відправляючи дитину в перший клас, вважає, що вона готова до навчання. Але кожен з них оцінює дитини по-різному. Для одних батьків - це вміння дитини писати, рахувати, читати; для іншого - кмітливість, вміння логічно мислити, для третього - здатність зосередитися на певній справі і виконувати її по певній інструкції і до кінця; для четвертого - товариськість дитини, самостійність, гарний розвиток рухових якостей. Завдяки взаємодії з вихователями та участі в житті дитячого садка батьки набувають досвіду педагогічного співробітництва, як зі своєю дитиною, так і з педагогічною громадськістю в цілому і виробляють єдину точку зору на процес і компоненти готовності майбутнього першокласника до навчання [5].

Школа пред'являє жорсткі вимоги до першокласників. У дитини з'являються нові обов'язки, їй доводиться подовгу перебувати без руху. Організуючи режим дня дитини, батьки можуть більш успішно підготувати її до навчання в школі. Для дітей правильно організований режим - не тільки запорука збереження і зміцнення здоров'я, а й запорука успішного навчання. Освіта може зробити дитину розумною, але щасливим його робить душевне спілкування з родиною. Батьки повинні створити таку атмосферу і умови, які допоможуть швидко адаптуватися до нової соціальної ролі, психологічно підготує дитину до нових обов'язків і труднощів. Батьки повинні формувати у дитини розумові здібності, морально-вольові якості, спостережливість, допитливість, організованість, самостійність. Розмовляти з дитиною про прочитані книги, ставити запитання. Батьки обов'язково повинні хвалити і заохочувати дитину.

Навчання дітей найбільш продуктивно, якщо воно йде в контексті практичної та ігрової діяльності, коли створені умови, при яких знання, отримані дітьми раніше, стають необхідні їм, так як допомагають вирішувати практичну задачу, а тому засвоюються легше, швидше. Для успішної підготовки дітей до навчання в школі необхідні не стільки певні знання, скільки вміння послідовно і логічно мислити, здогадуватися, розумово напружуватися.

Отже, готовність до навчання у школі є інтегративною характеристикою психічного розвитку дитини, яка охоплює компоненти, що забезпечують її успішну адаптацію до умов і вимог школи. Цей феномен постає як загальна (психологічна) і спеціальна готовність до навчання у школі, в якій розкриваються рівні розвитку тих психічних якостей, що найбільше

сприяють нормальному входженню у шкільне життя, формуванню навчальної діяльності.

Важливо стабільне використання в роботі з дітьми розвиваючих завдань та ігор, спрямованих на розвиток сприйняття, уваги, пам'яті, мислення та уяви, цілеспрямованих і довільних форм поведінки, дидактичних ігор на конструювання. Істотною умовою розвитку пізнавальної активності дитини, самостійності його мислення є вміння відстоювати свою думку в суперечках з іншими дітьми. Ці суперечки повинні носити конструктивний характер і не зводитися до з'ясування міжособистісних відносин. Головне в них - обговорення можливих рішень спільної справи.

Допитливість, активність, самостійність - ось якості, необхідні дитині для успішної навчальної діяльності. Саме вони є запорукою пізнавальної активності, інтересу до навчання, здатності до самостійного пошуку.

Список використаних джерел

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» К., 2008. Видавництво «Світлич».
2. Буре Р. С. Готовим детей к школе. М., 1987.
3. Дошкольная педагогика: В 2 ч. [под ред. В. И. Логиновой, П. Г. Саморуковой]. Ч. 2. М., 1988.
4. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Тернопіль, 2003.
5. Зарубін К. П. Дошкільнята.. Київ, 2001.
6. Кононко О. Л. Коментар до Базового компоненту дошкільної освіти в Україні. К.: Дошкільне виховання, 2003. 243 с.
7. Луньков А.І. Як допомогти дитині у навчанні в школі і вдома / А. І. Луньков. – М, 1995.
8. Поніманська Т. М Дошкільна педагогіка. К.: Академвидав., 2004.
9. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. К.: Рад. школа, 1978. 263 с.
10. Сухомлинський В. О. Зв'язок школи з сім'єю. К.: ЦДАВО України. С. 238.